

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Conference Report

Zájmy českého hospodářství a rozpočet EU: „Na co bude ČR
potřebovat evropské peníze po roce 2013?“

—

Březen 2012

Zájmy českého hospodářství a rozpočet EU: „Na co bude ČR potřebovat evropské peníze po roce 2013?“

—

Zuzana Brezinová, Vít Dostál

Březen 2012

Conference Report

Zájmy českého hospodářství a rozpočet EU: „Na co bude ČR
potřebovat evropské peníze po roce 2013?“

—
Březen 2012

Projekt Asociace pro mezinárodní otázky **Challenging the Czech Tales on European Policies** realizoval v pořadí již třetí odborný seminář týkající se tentokrát hospodářských priorit České republiky a konkrétního zacílení evropských dotací. Diskuzi vedl **Arnošt Marks**, expert na programování evropských prostředků a jeden z organizátorů projektu. Hostem byl **Michal Kadera**, ředitel vnějších vztahů společnosti Škoda Auto a bývalý ředitel České podnikatelské reprezentace při EU v Bruselu. Na začátku byly nastíněny tři hlavní oblasti debaty:

- Reakce na úvahy o prioritách České republiky dle analýzy vydané NERV
- Rozložení operačních programů
- Spotřeba evropských peněz a podmínky čerpání zdrojů ze strukturálních fondů

Analýza Národní ekonomické rady vlády se zaměřila na konkurenceschopnost České republiky a hlavní priority, na které by se mělo české hospodářství soustředit při jejím zvyšování. Důležité je zacílení na úzký, specifický okruh zájmů, mezi něž NERV zařadil infrastrukturu, inovace a instituce. Infrastruktura, i přes určitý pokrok, stále není ideální. Nejedná se jen o infrastrukturu dopravní, ale také energetickou nebo informační. Co se týče druhého bodu, inovací, výsledky oblasti vědy a výzkumu (V a V) se podílí na zvyšování konkurenceschopnosti pouze malé části podniků, v nichž dominuje oblast strojírenství. Tento nedostatek je potřeba napravit. V a V je dnes neefektivní a nedostatečně odpovídá potřebám. Zároveň je nutná trocha opatrnosti, jelikož věda by se neměla stát jediným motorem hospodářského pokroku, důležité jsou také např. informační technologie a energetické úspory. Konečně poslední kapitolou je oblast institucí. Fungování veřejné správy v otázce spolupráce se soukromým sektorem je velice problematické. Finance jsou často usměrňovány ad hoc, neexistuje služební zákon, setkáváme se s korupcí, která je však již pouze dopadem dřívějším chyb.

Michal Kadera hodnotí závěry NERV jako výstižné. Souhlasí s tím, že infrastruktura je obrovským problémem ať už z pohledu velkých průmyslových koncernů nebo běžného občana. Dlouhou dobu chyběly investice, nyní je problém s rychlou nápravou a zákonnými opatřeními, které často komplikují výstavby strategických objektů nebo dálnic. Příkladem může být fungování Škoda Auto. Jestliže se chce rozvíjet, musí stavět. Naráží ovšem na problémy nedostupnosti pozemků, enormní ceny za pronájem parcel, chybějící prováděcí předpisy apod. Za model vhodný následování považuje například Portugalsko. Před několika lety se rozhodlo směřovat investice do výstavby dálnic, které z dlouhodobého hlediska byly obrovským krokem vpřed. V druhém bodě týkajícím se inovací prosazuje širší definici pojmu, která zahrnuje nejen vědu a výzkum, ale také hledání inovativních postupů, jež by přispěly ke zlevnění, zlepšení postupů a vývoji nových technologií. Při podrobnějším vysvětlení opět využil pohled Škody Auto. Jakožto velká firma vynakládá mnoho peněz na výzkum, jenž směřuje zejména na české univerzity, čímž je zapojuje do procesu a umožňuje jim získat i zahraniční zakázky. Další výhodou firmy je schopnost přinutit dva konkurenční subjekty ke spolupráci. Zde Kadera uvádí příklad dvou moravských center soutěžících o projekt Škoda Auto. Ani jedna neměla dostatečné kapacity svůj návrh iniciovat, ale díky výhodnému stanovení podmínek se oba koncerny spojily a na projektu pracovaly společně. K fungování veřejné správy, tedy poslední prioritě analýzy NERV, přistupuje velice kriticky. Je podle něj sférou, na niž by se mělo vynakládat nejvíce prostředků. Hlavním problémem je chybějící kontinuita ve státní správě. Nízké platy úředníků je nemotivují k udržení pozic, proto se často nabírají nové posily, jejichž zaučování se podepisuje na výkonnosti.

Conference Report

Zájmy českého hospodářství a rozpočet EU: „Na co bude ČR
potřebovat evropské peníze po roce 2013?“

—
Březen 2012

Od posledního zmíněného bodu se odvíjela debata o propojení soukromého sektoru s veřejnou správou. Michal Kadera upozorňuje na zásadní překážku pro podnikatelské organizace, kterou je složitost administrativy a nedostatečné komunikační kanály. Často přichází návrhy směrnic, k nimž státní správa žádá posudek, ale firmy nemají kapacity na expertní analýzu a zároveň se nechtějí zabývat něčím, co zatím není schválené a jehož dopady ve strategické perspektivě nejsou nijak výrazné nebo vůbec známé. S touto situací se firmy často vyrovnávají slučováním do větších celků, ovšem neprobíhá to tak, jak by mělo. Například v Německu existují profesní svazy s prestižním renomé, dostatečným rozpočtem pro najímání analytiků a sledování legislativní roviny hospodářských procesů, čímž zároveň poskytují zpětnou vazbu pro státní správu a spolupráce dvou celků je tak výrazně snazší. Oproti tomu naše firmy a podnikatelské asociace se sdružují pouze z povinnosti a netěží z výhod, které toto slučování přináší.

Ke komentáři pana Kadery se pojí dva dotazy. Arnošta Markse zajímalo, zda by nebylo lepší, místo vymezování se vůči sdružování, začít se zajímat o klíčové potřeby firem a využít čas, který zbývá k projednávání víceletého finančního rámce 2014 + pro identifikaci nutných kroků k rozumnějšímu státnímu řízení hospodářské sféry. Jana Havlíka z Ministerstva průmyslu a obchodu pak zajímal názor Michala Kadery na momentálně projednávaný Národní program reforem, který je podle něj dokumentem schopným propojit zájmy soukromé a veřejné sféry. Co se týče Národního programu reforem, je Kadera částečně skeptický. Pokud se zabýváme dílčími cíly, pak souhlasí např. se snižováním emisí CO₂, zvýšením energetické účinnosti, omezením počtu aut ve městech a kvalifikovanější pracovní silou. Problém nastává v okamžiku, kdy začneme uvažovat o souvislostech mezi jednotlivými návrhy. Např. zvýšením energetické účinnosti dojde k obrovskému nárůstu cen, které se projeví v aspektech běžného života. Stejně tak s omezením aut ve městech souvisí výstavba parkovišť na předměstích a dostatečná infrastruktura umožňující rychlý přesun mezi jednotlivými částmi města. Jestliže je výsledným cílem Národního programu reforem zvýšení konkurenceschopnosti, pak se dostáváme do potíží. Některé oblasti nám unikají důležité oblasti, mezi něž patří odliv kvalifikované pracovní síly do zahraničí a nedostatek dílčích strategií. Je potřeba stanovit si hlavní cíl a tomu podříditi ostatní kroky.

Na otázku Arnošta Markse odpověděl následovně. Určitě je nutná jistá identifikace budoucích kroků a propojení, ovšem je to velice složité vzhledem k nedostatku expertních kapacit a neefektivnímu fungování státní správy. Po čem volají aktéři soukromého sektoru je kvalitní hodnocení dopadů české nebo evropské legislativy. Klíčové je k tomuto znát rámcovou pozici Bruselu, která obsahuje dopady na zaměstnanost nebo státní rozpočty, ale také novou evropskou legislativu. Jako příklad uvedl nově zavedenou dvojici evropských směrnic vzniklou jako reakci na investiční krizi. Cílem byla regulace a přesnější definování nakládání s prostředky z investičních fondů, nastavení nových kapitálových limitů pro centrální banky apod. Jako podnikatele ho nezajímá momentální dopad, ale spíše dopad na ekonomiku v pětiletém horizontu. Nikdo nebyl schopen v době vydání směrnic identifikovat obrovské změny, které tato ustanovení přinesla. Nikdo nepřemýšlel o tom, že tato dvojice směrnic by mohla přinést zdražení exportních úvěrů o 3 %, což je pro ekonomiku založenou na exportu, jako je ta česká, zásadní dopad. Soukromý sektor žádá právě zhodnocení a analýzu těchto následků.

Conference Report

Zájmy českého hospodářství a rozpočet EU: „Na co bude ČR
potřebovat evropské peníze po roce 2013?“

—
Březen 2012

Významnou součástí ve vztahu k Evropské unii jsou také evropské fondy a možnosti jejich čerpání. Markse v této oblasti zajímala Kaderova zkušenost s komunitárními projekty ze strany českých podniků. Jaký je podle něj rozdíl mezi chováním Škody a činností některých jiných českých podniků a Svazu průmyslu. Evropský rozpočet obsahuje dostatek prostředků pocházejících ze zdrojů stojících mimo strukturální fondy, např. z rámcových programů, ale Česká republika se v čerpání těchto prostředků nezlepšuje i přes velký potenciál, který mají průmyslově zaměřené koncerny. Michal Kadera vidí zásadní problém v přístupu českých firem, které se snaží tímto způsobem maximalizovat své zisky. Škoda Auto na rozdíl od nich získává z těchto programů jen marginální část, ale využívá ji na podporu univerzitního výzkumu a rozvoje. Za dobu svého pobytu v Bruselu se setkával zejména s dotazy, jak dosáhnout na evropské peníze, což je podle něj špatně. Evropské fondy a programy by měly být posledním zdrojem financí. Firmy se naučily, že dostanou dotace i s poměrně jednoduchým projektem. Vztah mezi plánem a financemi byl opačný. První bylo rozhodnutí o potřebě peněz, pak až následoval určitý projekt šitý na míru oblasti, ze které by finance mohly plynout. Sám Kadera je však zastáncem toho, že první by měl být podnikatelský záměr, který mohou financovat již komerční banky. Pokud zde selžou investice nebo nejsou dostatečné, pak je záchytným bodem národní úroveň. Pokud ani stát nemá dostatek dotací na podporu svého podnikatelského záměru, ale přesto je projekt dostatečně konkurenceschopný, pak se zajímám o strukturální fondy a až jako čtvrtá možnost přichází evropské rámcové programy, jež jsou velmi přísně omezené.

Zarážející je podle Arnošta Markse zejména nízká účinnost v oblasti získávání komunitárních prostředků. Lze podniknout nějaké kroky, které by umožnily českému soukromému a veřejnému sektoru zvýšit podíl na čerpání těchto fondů v období od roku 2014? Kadera upozorňuje na fakt, že je velice těžko zjištělné, kolik financí směřovaných do jednotlivých programů proudí do České republiky. Struktura těchto programů a přidělování dotací obecně je velice nepřehledná a složitá. Každý z programů má vlastní systém financování, chybí centrální registr, navíc se české firmy hlásí o prostředky z těchto projektů zejména jako součást určitého většího konsorcia firem, což zvyšuje šanci na úspěch v konkurzu. Tento postup je logický, neboť malé a střední firmy nemají dostatek financí, aby svůj plán prosadili na nejvyšší evropské úrovni. Vzniká tak prostor pro konzultační a poradenské společnosti v oblasti evropských dotací. Příkladem dokonalé spolupráce může být přístup Holandska. Jejich podniky spolupracují s francouzskými mezinárodními konzultačními firmami, které jim pomáhají spravovat konsorcia, dochází k propojení francouzské a holandské státní správy s dostatečnou intenzitou komunikačních kanálů a projekty se tak realizují daleko snázeji a rychleji. České firmy tohle zatím bohužel neumí.

Zajímavým doplněním k tématu operačních programů a dostupnosti dotací Evropské unie byl příspěvek Naděždy Witzanyové, ředitelky odboru mezinárodní spolupráce a výzkumu z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, který přiblížil účastníkům pozici Ministerstva školství. V rozpočtu došlo oproti původnímu návrhu ke změně financování politiky konkurenceschopnosti a koheze, které je nyní propojeno a kohezní politika je zaměřena právě na růst konkurenceschopnosti. Operační programy by tak měly sloužit ke splnění této strategie. V první kapitole je zařazena také oblast vědy a výzkumu, malých a středních podniků a dva důležité projekty GALILEO a HIPER. Právě o poslední položce probíhá intenzivní debata, zda programy zachovat jako součást nového finančního rámce, nebo jej vyčlenit. Pro Českou republiku je problematická druhá možnost, jež by znamenala navýšení výdajů na výzkum a s tím i příspěvků do projektu HIPER.

Conference Report

Zájmy českého hospodářství a rozpočet EU: „Na co bude ČR
potřebovat evropské peníze po roce 2013?“

—

Březen 2012

Arnošt Marks dále komentoval velké množství operačních programů existujících v ČR, ať už regionálních nebo sektorových, což je oproti zahraničí netypické. Vláda plánuje reformu směřující k radikálnímu snížení počtu programů a k začlenění územní dimenze do jejich klasifikace umožňující jisté zpřehlednění řízení. Michal Kadera se rozhodně neodvažuje odhadnout, kolik operačních programů je ideálních pro Českou republiku, ale souhlasí se vznikem centrálního místa pro jejich monitoring a řízení. Ideálním by podle něj bylo také zjednodušení administrativních procedur, aby se firmy mohly konkurzů na projekty účastnit samy bez nadbytečných nákladů za expertní analýzy a poradenské procedury. Nejlepší variantou by bylo, kdyby náklady tvořily maximálně 8-10 % z celého projektu. S centralizací programového řízení souhlasí i ředitelka odboru mezinárodní spolupráce, paní Witzanyová. Dodává ovšem, že mezi priority patří také propojení vzdělání s inovacemi, tak jak je to běžné i v nejvyspělejších ekonomikách.

Jaký je ovšem objem prostředků jdoucí do veřejných výzkumných kapacit? Je dostatečný, nebo je potřeba jej zvýšit? Odpovídá propojení vzdělání a inovací potřebám trhu? Michal Kadera ve své odpovědi zdůrazňuje, že jednou věcí je schopnost utrácet peníze a druhou, zda jsou tyto peníze utráceny efektivně. Obecně za Evropu lze říci, že tento systém funguje. V případě České republiky může fungovat, pokud máme efektivní výzkum zvyšující konkurenceschopnost skrze inovace v technologiích apod. Pokud však ne, povede to jen k plýtvání evropských financí. Problémové je rovněž dotování malých a středních podniků. Evropské finance by měly být poslední alternativou ale velice často tomu tak není. Dále chybí propojení soukromé sféry s veřejnou. Ideálním příkladem správného fungování je Německo, kde funguje vazba mezi aplikovaným výzkumem a zájmovými skupinami a institucemi, čímž je umožněno vytvoření dlouhodobé představy o směřování investic.

Diskuze zanechává ve vzduchu otázku o budoucnosti českého soukromého hospodářského sektoru a jeho vztahu k veřejné správě. Michal Kadera tvrdí, že Svaz průmyslu a jiné podobné asociace určitě nejsou proti vytváření takovýchto svazků, ovšem stále čekají na vhodnou nabídku. Podle Arnošta Markse je důležité tento vztah co nejdříve formalizovat a tím zajistit výhodnou pozici pro utváření dlouhodobých investičních perspektiv a čerpání komunitárních prostředků. Nejdůležitější je si ovšem uvědomit, že evropské dotace by měly být investovány efektivně a využity až jako poslední možnost financování podnikatelských záměrů s cílem zvýšit konkurenceschopnost České republiky, která je hlavní hospodářskou prioritou.

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Conference Report

Zájmy českého hospodářství a rozpočet EU: „Na co bude ČR
potřebovat evropské peníze po roce 2013?“

—

Březen 2012

ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) je nevládní organizace založená za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Základním posláním AMO je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Díky svým aktivitám a již patnáctileté historii je AMO vnímána jako přední nezávislý zahraničněpolitický think-tank v České republice.

K DOSAŽENÍ SVÝCH CÍLŮ ASOCIACE:

- formuluje a vydává studie a analýzy;
- pořádá mezinárodní konference, expertní semináře, kulaté stoly, veřejné diskuse;
- organizuje vzdělávací projekty;
- prezentuje kritické názory a komentáře k aktuálnímu dění pro domácí a zahraniční média;
- vytváří příznivější podmínky pro růst nové generace expertů;
- podporuje zájem o disciplínu mezinárodních vztahů mezi širokou veřejností;
- spolupracuje s řadou dalších domácích i zahraničních institucí.

VÝZKUMNÉ CENTRUM

Výzkumné centrum AMO bylo založeno v říjnu 2003 jako jeden z hlavních pilířů činnosti Asociace zaměřený na výzkum, analýzu a popularizaci výzkumu v oblasti mezinárodních vztahů a zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky. Náplní činnosti Centra je přispívat k identifikaci a analýze problémů důležitých pro zahraniční politiku ČR a její postavení v současném světě. Centrum poskytuje nezávislé analýzy, vytváří prostor pro odbornou i veřejnou diskusi o problémech mezinárodní politiky a navrhuje jejich možná řešení. Činnost Centra lze rozdělit do dvou základních, vzájemně provázaných oblastí: výzkumu a expertní analýzy na straně jedné a zprostředkování politického a odborného dialogu na straně druhé. Všechny doposud vydané publikace naleznete na [stránkách AMO](#).